

עם דמויות חיצוניות אלא מתרחשים בתוכו ומבטאים את הקולות הפנימיים הבוקעים ממנו.

דמויות המשנה

חבר ללימודים (חברותא) - חבר ללימודים בישיבה מכונה 'חברותא'. מקור המושג בשיטת הלימוד בישיבה שבה לומדים בזוגות. בני זוג הקוראים יחד את הטקסט, מנתחים אותו והוגים בו נקראים חברותא, אך המושג הפך גם לכינוי של כל אחד מבני הזוג. החברותא, איש צעיר בעל זקן, נראה תלמיד בוגר יותר בישיבה וגם הוא אנונימי. נראה שהחבר משמש סמל לתוצר שהלימוד מעצב לאחר שנים אחדות בישיבה. בין השניים מתקיימת תקשורת יבשה ולא רגשית. החבר רואה את מצוקת הגיבור אבל אינו משוחח אתו על הקושי ואינו משתף אותו בניסיונו האישי כשהוא הגיע לישיבה. הוא מסכם את היעוץ שלו במשפט אחד: "אתה צריך לדבר עם הרב שרגא". בסצנה שבה הגיבור אורז את חפציו לאחר שהחליט לעזוב את הישיבה החבר מאפשר לגיבור לדבר ורק מקשיב, כביכול הוא מצפה שהגיבור יגיע למסקנות בעצמו.

ראש הישיבה - רב עטור זקן המציץ בסרט מתוך תור ארוך של תלמידים שעומדים בתור כדי לדבר אתו, או מבעד לחבורת תלמידים הרוקדים סביבו במסיבת פורים. היוצר מעצב את ראש הישיבה כדמות רחוקה ובלתי מושגת. בתחילה הגיבור עומד בתור כדי לדבר עם הרב, אך הוא פורש באמצע ומוותר על אפשרות זו. בסיום הסרט, במסיבת פורים, הגיבור מתעקש בכל דרך להתקרב אל הרב ולגעת בו. ברגע שנוצר ביניהם מגע מתחולל השינוי בתוך נפשו של הגיבור.

מורה בישיבה - התקשורת בין המורה לבין התלמידים - בדומה לתקשורת עם החברותא - היא תקשורת יבשה. המורה עוסק בסוגיה, הגיבור שמתאמץ לעקוב אחר מהלך השיעור ומנסה להתערות בתוך חבורת הלומדים שואל שאלה. המסר הסמוי המסתתר מאחורי השאלה הוא זעקת הגיבור כי הוא אינו מבין את רוח העניין ולא רק את הפרט הטכני בסוגיה. המורה אטום לזעקה שלו ולא מתייחס לשואל אלא רק לשאלה.

רב המלמד שיעור דרך המרשתת - בעידן המודרני המרשתת הפכה להיות כלי מרכזי לשאלות ותשובות (שו"ת) ולשיעורי

הוא חווה משבר רוחני ורגשי, מבלה את רוב זמנו במיטה ומחליט לעזוב את הלימודים. במסיבת פורים הוא עובר שינוי פנימי שבעקבותיו הוא מוצא את מקומו בישיבה.

נושאים

- **זרות ושייכות** - קונפליקטים הנוצרים במצב שבו הגיבור מתמודד עם מציאות שלא מותאמת לו
- **התבגרות וצמיחה פנימית** - תהליכים המתרחשים בנפש האדם במהלך גילוי כוחותיו הפנימיים
- **חבלי קליטה** - מעבר למקום לחדש מלווה לעתים בתחושת זרות ובדידות
- **להמית עצמך באוהלה של תורה** - לימוד תורה כערך מרכזי בחיים
- **עולם הישיבה** - עולם של קדושה מול עולם של חולין

ניתוח תוכן ושפה קולנועית

תוכן

1. דמויות

הדמות הראשית

הגיבור הוא בחור צעיר הבוחר ללכת ללמוד תורה בישיבה לאחר סיום התיכון. כמעט שאין לו חברים בישיבה, ונראה כי הוא בחר בדרך שונה מזו של משפחתו ושל החברים שאתם גדל.

המעבר לישיבה והניסיון להשתלב בעולמה התוכני קשה לו. בניגוד לציפיות שלו מעצמו הוא לא מצליח ללמוד כמו התלמידים האחרים, הוא לא מרגיש שייך ולא מרגיש מאושר, ומנסה בכל כוח להתחבר. הגיבור הוא הנפש המנסה למצוא את מקומה בעולם. רוב הדיאלוגים של הגיבור אינם נערכים

זר לא יבין זאת

תסריט ובימוי: דוד טאובר, עלילתי, 23 דקות, 2013

תקציר

סיפור הסתגלות של בחור ללימודים בשנה הראשונה שלו בישיבה. הגיבור לא מצליח למצוא את מקומו בישיבה, למצות את יכולותיו ולהרגיש שייכות ללומדים האחרים. בעקבות זאת

רגיל. אופן הכתיבה מרמז על הקונפליקט הייחודי של בחור ישיבה - מי שלא נמצא בעולם הפנימי הזה לא יוכל להבין.

אירוע מחולל - מצוקת הגיבור נובעת מכך שהוא לא מצליח ללמוד, שהוא נכנס לספרייה ופותח ספרים אבל בספרים יש רק דפים ריקים. בבית המדרש כל התלמידים סביבו לומדים ומלאי חיים, והוא יושב אבוד וחסר חיות. הוא מתנסל מכך שהוא לא מצליח לדבר עם אף אחד, שאף אחד לא מבין אותו. הזעקה שלו "אני רוצה ולא מצליח" לא מצליחה להשתחרר מתוכו. הוא מבין שמקומו אינו בישיבה והוא מתכנן לעזוב אותה.

נקודת מפנה - במסיבת פורים בישיבה, לאחר שהגיבור כבר החליט לעזוב את הישיבה וחזר רק כדי לארוז את חפציו, הוא יושב מחוץ למעגל, מרוחק מהרוקדים פיזית ונפשית, צופה בהם ולוגם מהיין. היין גורם לגבולות הפנימיים של הגיבור ולגבולות ההיררכיים של הישיבה להתגמש ולהתרכך.

עובר משבר פנימי כאשר הוא מגלה שעולם התורה והישיבה שאליו הוא רוצה להשתייך לא מתאים לו ולא גורם לו אושר כפי שציפה. לא ברור אם הוא התלמיד היחיד בישיבה שחש כך, או שהוא היחיד המעז להודות בכך. לאורך הסרט הוא מנסה לעבור תהליך רגשי כדי שהטקסטים שחוברו לפניו מאוד שנים ויותר בידי אנשים שהדברים היו עבורם סם חיים ייגעו בלב, שהוא ירגיש כי התוכן הזה שייך לו, וכי הוא שייך לספרים, לחברים ולישיבה. נראה איפה שהקונפליקט הפנימי של הגיבור הוא הקונפליקט הדרמטי.

3. מבנה הסרט

אקספוזיציה - הסרט נפתח בקטע מספרו של הרב אברהם יצחק הכהן קוק (הראי"ה) 'שמונה קבצים', וברקע נשמעים קולות לימוד העולים מבית המדרש. "בתחלתה של הופעת יראת א-לוהים על האדם הכללי והפרטי, מביאה היא אותו לידי שעמום ובטלנות. הוא אובד את רצונו ואת עצמיות המהותיות שלו". הרב קוק התייחס לתהליך שעובר אדם המנסה להגיע ליראת א-לוהים. בשלב הראשון הוא חווה משבר רוחני, רגשי וקיומי, ורק בהמשך הוא מצליח לאזור כוחות ולחזור לעצמו. בקטע נאמר כי מי שיתמיד בדרך הנכונה גם כאשר יתענה בעיניים גשמיים ורוחניים מובטח לו כי בסופו של דבר "אבן מאסו הבונים היה תהיה לראש פינה" - לתהליך הקשה יהיה סוף טוב.

הסצנה הראשונה נפתחת בדיבור פנימי של הגיבור בעזרת קריינות (וויס אובר, Voice Over) של הגיבור. ברקע עולה בהדרגה תמונת חלון שדרכו נשקף נוף פסטורלי. התאורה חלשה והיא הולכת ומתחזקת עם זריחת השמש לכאורה. נראה שהגיבור מתעורר לשחר חדש, כפי שהקריינות מנסה להבהיר, אך מיד מתברר כי מדובר בתאורה של בין הערביים, וכי הגיבור ישן (שוב) שעות ארוכות. הפער בין הבוקר המבטיח לבין רדת הערב והחשכה מביאים לידי ביטוי את המתחולל בנפשו של הגיבור. הוא נמצא בתקופת לימוד שאמורה לעורר בו כוחות ורענונות, אך למעשה הוא מצוי בתקופת חשכה.

שם הסרט 'זר לא יבין זאת', המופיע לאחר תמונת הפתיחה, כתוב תחילה בכתב רש"י, ואז מתחלפות האותיות לכתב עברי

תורה. הזמינות של אנשי התורה דרך המרשתת מאפשרת לכל אדם חיבור ישיר להלכה ולהגות היהודית גם אם הוא אינו שייך למסגרת קהילתית או לימודית מסודרת. הרב, זקוף ורהוט, מרצה בקלישאות על ההרגשה הפלאית שלימוד התורה מעניק לבן ישיבה. הגיבור מנסה לפתח דיאלוג עם הרב, אולם גם שם הוא מקבל יחס קר ואטום. הרושם המתקבל הוא כי אין שום דבר שיכול לעזור לו, לא אנשים ואפילו לא שיעורים במרשתת.

ההורים והחברים - הגיבור מחליט לקחת פסק זמן ונוסע לשבת למשפחתו הדתית המודרנית. בסעודת השבת אמו ואחיו מתייחסים אליו בריחוק מה, האם מכנה אותו 'חמוד' ו'הרב הצעיר'. ברגע שהוא בחר לסטות מהקו המקובל של הזרם הדתי לאומי הדוגל בשילוב של תורה עם דרך ארץ, ובחר רק בדרך התורה, יש ציפייה ברורה ממנו והאם כבר מכנה אותו 'רב', למרות שהוא רק תלמיד שנה א' בישיבה. בסעודה לא מתרחש דיאלוג אמיתי בינו לבין בני משפחתו. הם מבקשים ממנו שיאמר דבר תורה, למרות שנראה כי הוא מעדיף לדבר על המצוקה שלו. הוא נכנס לתפקיד בעל כורחו ואומר דבר תורה מקוטע ומבולבל, ואף אחד מהשומעים לא מבין אותו. כאשר הגיבור בטוח שאביו רוצה לשאול אותו שאלה על מה שאמר, אביו מפתיע אותו ושואל משהו שאינו קשור לעניין, המעיד על כך שלא הקשיב כלל לדבריו של בנו המרגיש נלעג, לא מובן ובודד בקרב בני משפחתו.

הקושי מתעצם במפגש עם חבריו. גם שם לא מצליח להיווצר דיאלוג אלא חיבור מקוטע. החברים מתבדחים ביניהם ומדברים על מושגים מעולם הצבא הזרים לו ומתעלמים ממנו. כאשר אחד מהם נזכר לפתע בנוכחותו ושואל אותו איך בישיבה, הוא לא מכנה אותו בשמו אלא בתואר 'רבנו', ולא ממש מחכה לשמוע את תשובתו.

2. הקונפליקט הדרמטי

הקונפליקט בסרט עוסק בפער בין הציפייה לבין המציאות, בין האוטופי לבין האנושי. הגיבור מתמודד עם הצפייה שלו מהלימודים בישיבה ועם האכזבה לאחר שהציפייה לא מומשה. זהו קונפליקט פנימי המתחולל בתוך נפשו של הגיבור. הוא

מקולות רבים שכל אחד מהם מעביר לגיבור טיעון, תחושה, זיכרון או מסקנה. כדי לאפשר לצופה להבין את המרחש בלבו ובמחשבותיו של הגיבור הוא משתמש בוויס אובר - דיבור פנימי של הגיבור. הוויס אובר משמש לעתים גם כקריינות אינפורמטיבית כדי להסביר לצופים שאינם בקיאים בסדר היום בישיבה מושגים מעולמה. הקריינות במקרים אלה מהירה מאוד ומלווה בסאונד קצבי ובציניות, כדי שלא להיות רק אינפורמטיבית אלא להעביר את התחושה של הקונפליקט.

ריבוי אפקטים ושכבות סאונד

פס הקול עמוס בפרטים קטנים הבונים עולם ויוצרים רעש פנימי.

בסצנה המתארת את תחילת המשבר למשל מועברת תחושה של הצפה רגשית. פס הקול רועש ובנוי מערוצי סאונד אחדים המעורבים זה בזה: האורות בספרייה כבים ברעש זה אחר זה, עלים המרשרשים, הרוח שורקת וניגון חסידי נוגה מלווה את דברי הרב. עיחב פסי הקול יוצר תחושה חזקה של הצפה רגשית. הקשיים והמשברים בעולמו הפנימי גורמים לסערת רגשות.

דיאלוגים

תפקיד הדיאלוגים בסרט אינו רק להעביר מידע ולקדם את העלילה, הם רומזים גם על מצבו של הגיבור ועל היחסים בינו לבין סביבתו. ניכר שבמקום שבו היו אמורים להיות דיאלוגים הם אינם, וההיעדר מחדד את המצב יוצא הדופן, את תחושת הבדידות, את הזרות ואת המצוקה שהגיבור חש. נראה שהיעדר הדיאלוגים והיעדר הביטוי הרגשי אופייניים לישיבה המבקשת לחזק את העולם השכלי של הלומדים ולעתים חיזוק זה בא על חשבון העולם הרגשי.

בסצנה שבה הגיבור לומד עם החברותא שלו אפשר להבין מתוך הדיאלוג הקצר ביניהם כי החברותא ותיק מהגיבור בישיבה וכי הוא מכיר את המשברים ואת קשייה הקליטה שחווים התלמידים בשנה הראשונה בישיבה, אבל הדברים לא באים לידי ביטוי בשיחה והכל מתמצה למשפט אחד: "אתה צריך לדבר עם הרב שרגא". לאחר שהגיבור נכשל במשימה ולא מצליח לדבר עם הרב הוא כבר לא מצליח לדבר גם עם החברותא שלו. כאשר הגיבור אורז את

הייתה לראש פינה" כלשון הפסוק בתהלים. ייתכן שיש בכך רמז לתהליך שעבר הגיבור - בדיוק כפי שתיאר הרב קוק - ולהצלחתו לעמוד במשבר ולהפוך את הייאוש לתקווה.

נראה שלגיבור אין שם משום שגיבור הסרט הוא נפשו של הגיבור, ונפש מטבעה לא צריכה הגדרות חיצוניות כמו שם ומקום מגורים.

שפה קולנועית

הז'אנר והשפה הקולנועית

הסרט הוא סרט פוסט מודרני, וכזה הוא עוסק במצוקה של האדם בעידן המודרני. הקולנוע הפוסט מודרני רואה בסדר ובהיגיון שהתפיסה המודרנית התימרה להעניק אשליה. לשיטתו המציאות היא כאוטית, ועל כן היא מנסה לשבור את סדר המקובל וליצור סדר חדש הנובע מהתבוננות סובייקטיבית. אשר על כן אין לסרט פוסט מודרני עניין לספר מה קרה במציאות, אלא לשקף את נקודת המבט סובייקטיבית של הגיבור. דרך הגיבור אנו חווים הן את הסיפור והן את מערך הרגשות שהגיבור חש ביחס לסיפור.

בחירותיו של הבמאי

יוצר הסרט העמיד לעצמו אתגר מורכב. הוא מכניס את הצופה לעולם הישיבה, עולם בעל אופי פילוסופי ותכנים מופשטים. הלימוד בישיבה הוא תהליך פנימי המותנה במוסריות אישית ובמשמעת עצמית. אין מבחנים ואין ביטוי חיצוני לתהליך הלמידה. גם השינוי שעובר הגיבור בתוך הישיבה הוא תהליך מופשט. הוא חווה משבר רוחני רגשי. היוצר ניסה להעניק לקונפליקט מופשט תמונה ופס קול. הוא השתמש באמצעים קולנועיים ובעזרתם בנה שפה קולנועית שמצליחה להעניק לסיפור צורה.

פס הקול

וויס אובר - הסרט מתרכז בקונפליקט הפנימי שמתקיים בנפשו של הגיבור. הדרמה המתחוללת בממד הפסיכולוגי והיא מורכבת

שיא - במסביבת פורים בישיבה, לאחר שהגיבור כבר החליט לעזוב את הישיבה וחזר רק כדי לארוז את חפציו, הוא יושב מחוץ למעגל, מרוחק מהרוקדים פיזית ונפשית וצופה בהם. במסביבת פורים משתנה האווירה הקבועה בישיבה, העולם השכלי נחלש, היין, השמחה והריקודים פותחים את הרגש וכך יכול להיווצר מצב חדש. הגיבור שותה יין, הסבל נראה על פניו והוא שרוי בעולמו הפנימי. ברגע שהוא רואה את הרב במרכז המעגל הוא מחליט לפרוץ פנימה. כאשר הגיבור כבר חלק מהמעגל הוא מנסה נואשות להיאחז ברב ומפיל בשוגג את בקבוק היין שנשבר לרסיסים. לאחר שפרץ את המעגל הוא חש חיבור מחודש. הוא מתקרב לרב ומדבר אתו, והרב עונה, אבל הוא לא בטוח למי מיועדת התשובה. הגיבור השתחרר, נתן ביטוי לרגשותיו ואף קיבל להם לגיטימציה מהרב, ועתה הוא חלק מהכלל. התלמידים מניחים ידיים מעל ידו של הרב, וגם היד שלו נמצאת שם. הוא חלק מהעולם שרצה כל כך להשתלב בו. התאורה הרופה הופכת בהמשך הסצנה לפיד אאוט לבן שמוליך את הגיבור ליציאה מהניתוק שבו היה נתון במהלך הסרט.

התרה - לאחר שהגיבור חווה כאוס פנימי וניסה לגשש את דרכו באפלה השינוי מתרחש במסביבת פורים כשכולם שותיים. כאשר המבנה הקבוע של הישיבה מתערער ומתגמש, כשראש הישיבה הופך להיות קרוב וכמעט מושג, כשהיין נכנס - אז יוצא הרצון האמיתי, אז התורה שהגיבור שאב לתוכו פורצת והוא מצליח לפרוץ את המעגל סגור בפניו עד אז ונכנס לתוכו. הוא מתחיל להרגיש משהו, רצון פנימי, משיכה ותאוה לעולם התוכן הישיבתי. הרגש שהיה חבוי בתוכו ניצת, ומרגע זה הוא כבר לא זר, הוא חלק מהמעגל, הוא שם כל כולו. בשלב הזה הוא יכול להתחיל ללמוד, וחיש מהר הוא מגיע לעמדה של תלמיד ותיק היושב עם תלמיד חדש הניצב על ספו של משבר.

סוף - בסוף הסרט הגיבור, שנראה עתה בוגר יותר ועטור זקן, לומד עם תלמיד צעיר ממנו. הבחור הצעיר משנה את הטקסט, ובמקום לקרוא: "אבן מאסו הבונים היה תהיה לראש פינה", כפי שכתב הרב קוק, הוא קורא: "אבן מאסו הבונים

המחנך ואת התחושה שאין מוצא למשבר, והבוקר מביא אתו כוחות רעננים של חיות ועשייה. בסצנה שבה הגיבור אורז את חפציו שוב נראה ברקע החלון המחשיך, ואילו בסצנת הסיום, כאשר הגיבור לומד עם תלמיד חדש, שוטפות קרני שמש את בית המדרש.

מתודיקה

פירוט הנושאים והרחבת הדיון

זרות ושייכות

הגיבור בחר בדרך שונה מזו של הבית ושל החברה שבה גדל והחליט ללכת ללמוד בישיבה. לאחר שעשה מעשה והצהיר כי הוא בוחר במסלול השונה מזה שהיה מצופה ממנו הוא מגלה שהוא לא מצליח להיכנס לעולם הישיבה מצד אחד, אך מצד שני הוא כבר לא חש שייך לחבריו הקודמים. מציאות זו, שבה האדם כבר לא שייך לעולמו הקודם אך עדיין לא השתלב בעולמו החדש מעוררת תחושה עזה של זרות חוסר שייכות. חוויה מסוג זה שכיחה בתקופות מעבר שונות בחיים, ובולטת בקרב עולים חדשים, חוזרים בתשובה, דתל"שים וכדומה.

עולם הישיבה - עולם של קדושה

כדי להיכנס לעולם של לימוד תורה בישיבה יש לוותר על העיסוק בעולם החומרי, לחדד את ההקשבה הפנימית ולחפש את האמת ואת המוסר פנימי. הסכמה להתרחק מעולם החול ולדבוק בעולם הקדושה כוללת ויתור על תפיסות עולם מערביות, חילוניות ואקדמיות, ולעיתים גם על רווחה כלכלית. אולם העונג, השלמות הפנימית והסיפוק העצמי הרוחני ונשמתי מפצה על כך וגורם לאדם לדבוק בעולם הלימוד והקדושה.

בניהם שיחה ישירה. המעבר הטבעי לכאורה בין הסצנות אפשרי הודות לסגנון הקולנועי שנע בין הדמיון למציאות.

צילום ותאורה

גם התאורה והצילום לא משקפים את התאורה האמיתית בישיבה אלא את המציאות סובייקטיבית כפי שהגיבור מדמיין או חווה אותה כשהאור סוגר עליו. כשהגיבור קולט שהוא נמצא במשבר כל האורות כבים לפתע בזה אחר זה עד שהכל נעשה חשוך והוא יוצא מהתמונה. ברור שמדובר בתחושתו הפנימית שהמציאות סוגרת עליו ומחשיכה את עולמו. השימוש בזוויות צילום נמוכות או גבוהות ומעוקמות באופן קיצוני, השימוש בשוטים באורך שונה, התאורה הסוריאליסטית והמאיימת, השימוש בצללים ובצבעוניות מוגבלת והספרים הריקים מתוכן - כל אלה מעידים על מצבו הנפשי של הגיבור. העולם סוגר עליו, הוא מצוי בחשכה ועולמו הפנימי מעורער.

סמלים

ספרייה וספרים - הסצנה שבה נראים ספרים ריקים מסמלת את המשבר שבו נתון הגיבור. היא מתרחשת בלילה, בחושך. הוא נכנס לספרייה הריקה, פותח ספר אחר ספר ומגלה כי כולם ריקים. ריקנות הספרים מסמלת את ריקנות המשמעות של הכתוב עבורו. הוא אינו מצליח להתחבר ללימוד. בהמשך הוא יוצא מהמשבר בעקבות דברי הרב. הוא מחייך בהקלה כאשר הוא פותח את הספרים ומגלה שהם מלאים באותיות ובמלים. בסיומו של הסרט הגיבור שוב מוקף בספרים מלאים שהוא לומד מתוכם והסצנה מוארת ובהירה.

שם הסרט - שם הסרט 'זר לא יבין זאת' כתוב בהתחלה בכתב רש"י - כתב שאינו מובן לכל אדם - ומתחלף בהמשך לכתב עברי רגיל. גם הקונפליקט המוצג בסרט אינו מובן לכל אחד. זהו משבר שחוה תלמיד ישיבה, ומי שלא היה שם לא יבין. הסרט מנסה בדרכו להסביר את התהליך.

יום ולילה - בתחילת הסרט האור בחלון מתגבר והתחושה היא שהשחר עומד לעלות, אך בהמשך מתברר שהשמש כבר שקעה והחושך חוזר. לאורך הסרט הלילה מסמל את המצוקה, את

חפציו לאחר שהחליט לעזוב את הישיבה החברותא יושב בחדר. הגיבור מספר לו שהוא מתכוון לעזוב ואפילו פונה אליו ושואל: "אתה מבין אותי נכון?". החברותא לא מגיב, והגיבור ממשיך לדבר, ספק לעצמו ספק לחברו. הוא אומר שלא ילך למסיבת פורים אלא רק לקריאת מגילה, ואז גם ייפרד מהחברים. גם עם המשפחה אין דיאלוג. האם מבקשת ממנו להגיד דבר תורה, הוא אומר, אבל בני המשפחה לא מבינים, ואכן הרעיון שלו קטוע ולא ברור. האם אומרת "זה היה מאוד... יופי", ותגובת האב ששואל שאלה שאינה קשורה לנושא מעידה על חוסר העניין. חוסר הדיאלוג מחריף עם החברים. סצנה זו קטועה במכוון ולא ברור מי יושב ליד מי. כל פעם רואים דמות אחרת. גם בסצנה זו הגיבור לא מצליח להיות שותף לשיחה אמיתית.

עריכה

העריכה נעשתה בסגנון פורמליסטי הרווח בקולנוע הפוסט מודרני. בניגוד לסגנון ריאליסטי שבו היוצר משתדל להצניע את נוכחות העריכה בסרט, בסגנון פורמליסטי הוא משתמש בעריכה באופן בולט, אינו מחכה את הזמן ואת הקצב הטבעי אלא בונה קצב מעזרת חיתוך מהיר ודינמי. בעזרת סגנון זה הוא מנסה לשקף את המתחולל בנפשו ובראשו של הגיבור. המחשבות קופצות. קצב החשיבה המהיר אינו מתרחש במציאות אלא רק בראשו של הגיבור. כך למשל כאשר הגיבור מנסה ללמוד במקומות שונים במעברים מהירים וחדים. גם במסיבת פורים עריכת הסצנה בונה רובד נוסף. לאחר שהגיבור שותה יין קצב הריקודים עובר להילוך אטי, המוזיקה ברקע כבר אינה של הריקודים אלא שייכת לעולם הפנימי של הגיבור. הוויס אובר בהמשך הסצנה מסביר שזו בעצם סצנה שבה הוא נזכר מה היה ולא סצנה שמתרחשת בזמן הווה, ולכן העריכה משרתת את אופי הזיכרון של הסיטואציה ולא את המציאות כפי שהייתה.

סגנון עריכה זה, המתאר את המתחולל פנימה ולא דווקא את מה שקורה במציאות, מאפשר מעבר טבעי בין סצנה ריאליסטית לסצנה של חלום. הגיבור צופה במרשתת ברב המתייחס לחוויית לימוד התורה. זו לכאורה סצנה ריאליסטית, אך עצימת העיניים של הגיבור תוך כדי צפייה מסמלת מעבר מהמציאות לחלום. בחלום הוא יושב עם שמיכה הפוך באולם גדול וריק שבו הרב מדבר ונוצרת

3. קטע הפתיחה - הטקסט בשלמותו מתוך אורות הקודש ג', פרק יב: <https://www.cs.bgu.ac.il/~adlerm/dat/kook/respona/%D7%90%D7%95%D7%A8%D7%95%D7%AA-%D7%94%D7%A7%D7%93%D7%A9-%D7%92-%D7%94%D7%A7%D7%93%D7%9E%D7%94.htm>

סרטים נוספים בנושא

'זמן פוניבז', יונתן אינדורסקי, ישראל, 1012

'הנבחר' (על פי ספרו של חיים פוטוק), ג'יימי קאגאן, ארצות הברית, 1981

'שבאבניקים' (סדרה), אלירן מלכה ודני פארן, ישראל, 2017-2018

סרטי מעלה בנושא

'סדקים', ארז חדד

באדיבות

קרן יורינו • THE YOREINU FOUNDATION

מעלה בית הספר
לקולנוע ולטלוויזיה
ע"ש אורי אליצור | ע"ר
www.maale.co.il | | 02-6277366

כתיבה: חלי רוזנברג-בוגנים
עריכה: עינת קאפח, רויטל שטרן
עריכה לשונית: עפרה שפטיה
עיצוב: צופית צחי

תשע"ח 2018

מושגים שניתן להנחיל

משבר, סדר לימוד בישיבה, צמיחה רוחנית, תורתו אומנותו, חיבור בין קודש לחול, התבגרות, פורמליזם, פוסט מודרניזם.

קישור למקורות יהודיים

1. התמודדות עם מעברים ופחדות בחיים בראי פרשת ניצבים וילך, ד"ר זאב ווה פרידמן, אתר ערוץ 20:
<https://www.20il.co.il/%D7%94%D7%AA%D7%9E%D7%95%D7%93%D7%93%D7%95%D7%AA-%D7%A2%D7%9D-%D7%9E%D7%A2%D7%91%D7%A8%D7%99%D7%9D-%D7%95%D7%A4%D7%A8%D7%99%D7%93%D7%95%D7%AA-%D7%91%D7%97%D7%99%D7%99%D7%9D-%D7%91%D7%A8%D7%90%D7%99>
2. תלמוד גדול או מעשה גדול? רחל קרן, 'עמודים', סיון תשע"א:
http://www.kdati.org.il/cgi-webaxy/sal/sal.pl?lang=he&ID=812319_kdati&act=show&dbid=pages&dataid=pages_891040_kdati_info_amudim_5771_749_05.htm

הרחבה לתחומים נוספים

- מקורות להעשרה בנושאים המשיקים לנושאים שבהם עסקנו:
1. למות באהלה של תורה - קרב בבית המדרש, אתר מדרשת:
<http://midreshet.org.il/pageview.aspx?id=1731>
  2. התורה בציונות הדתית, מה תהא עליה? משה מאירסדורף ומשה ויסטרון, אתר כיפה:
<http://www.kipa.co.il/%D7%99%D7%94%D7%93%D7%95%D7%AA/%D7%9E%D7%99%D7%95%D7%97%D7%93-%D7%9C%D7%A9%D7%91%D7%95%D7%A2%D7%95%D7%A%D7%A3A-%D7%AA%D7%95%D7%A8%D7%94-%D7%9E%D7%94-%D7%AA%D7%94%D7%90-%D7%A2%D7%9C%D7%99%D7%94>

חבלי קליטה

כל אדם שעוקר עצמו ממצויאות אחת ועובר למציאות אחרת חווה תקופה של משברים עד לקליטתו במקום החדש. תהליך זה הוא לעתים כורח המציאות, כמו במעבר ממסגרת חינוך אחת לאחרת מינקות ועד בגרות, ולעתים הוא תוצאה של החלטה אישית כמו מעבר לעבודה אחרת או לארץ אחרת. בתקופות מעבר חשים פעמים רבות חוסר שייכות הן למקום הקודם והן למקום החדש, והתהליך מלווה פעמים רבות בתחושת זרות, ניכור ובדידות.

התבגרות וצמיחה פנימית

אילו כוחות נפש נדרשים לאדם כדי לסלול לעצמו מסלול החיים השונה מזה שהוריו או סביבתו ייעדו לו? מאיפה יכול האדם לשאוב כוחות לצמיחה מחודשת? כיצד יכול אדם לגלות מהם הכוחות והרצונות הטמונים בו? איך אפשר לצלוח קשיים ומכשולים?

להמית עצמך באוהלה של תורה

לימוד תורה כערך. בחירה לעסוק בחיים רוחניים ולוותר על חיים חומריים למשך תקופה מסוימת או לאורך כל החיים, גם כאשר לעתים הדבר דורש הקרבת ערכים אחרים כמו משפחה, שירות צבאי ופרנסה.

הצעות לשאלות ונושאים לדיון

1. למרות שהסרט מתאר עולם ייחודי מאוד, מה גורם למי שאינו מכיר עולם זה להזדהות עם הגיבור?
2. כיצד ניתן להשתלב במקום חדש מבלי להתנתק מעצמי ומזהותי?
3. באילו דרכים ניתן להעיר או לגרות חיבור פנימי?
4. האם דמות הרב בדורנו צריכה להיות מורמת מעם או נגישה?
5. איזה ערך מוסף נותנת ההצלחה להתאקלם במקום חדש?